

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Nová právní úprava občanských sdružení v novém občanském zákoníku a její dopad na projekty OP LZZ

1. Stručně k charakteru spolků v NOZ:

Oproti stávající právní úpravě, kdy postavení občanských sdružení definuje obecně (definice a základní úprava právnické osoby) v 7 paragrafech občanský zákoník a dále již specificky právě pro tento typ právnické osoby v cca 20 paragrafech zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, je úprava **spolků**, které jsou do určité míry nástupnickou formou současných občanských sdružení, podstatně obsáhlejší¹.

Spolek není totéž co občanské sdružení podle z. č. 83/1990, nelze tedy říci, že občanská sdružení budou po vstupu nového občanského zákoníku (dále jen „NOZ“) v platnost automaticky přeměněna na spolky². Více o tomto viz níže.

Obecně o sdružení:

- NOZ reguluje veškeré vztahy týkající se vzniku, působení i zániku spolku
- Mnoho z těchto norem je dispozitivních, takže stanovy jednotlivých spolků mohou obsahovat odlišnou úpravu
- Během realizace projektu tak může dojít k podstatné změně stanov (v tomto se ale nijak neodlišuje spolek od současného sdružení)
- Zápis spolku do veřejného rejstříku má konstitutivní povahu (spolek vzniká až tímto zápisem; na rozdíl např. od odborů, u nichž je zápis pouze deklarací vzniku, který již proběhl)
- Není-li spolek zapsán do rejstříku do 30 dnů a ani nedošlo do této doby k odmítnutí zápisu, má se za to, že spolek platně vznikl (fikce zápisu)
- Výslovně rozlišena hlavní a vedlejší činnost spolku (hlavní činností spolku nemůže být podnikání, stejně jako u občanských sdružení)
- Spolku, jakožto i jiné právnické osobě, může být podle § 146 NOZ a násl., pokud splňuje podmínky veřejné prospěšnosti, zapsán do veřejného rejstříku status veřejné prospěšnosti
- Členové neručí za závazky spolků
- Ručení hlavního spolku za závazky pobočného spolku mohou stanovy zcela vyloučit
- Podle § 273 NOZ obdržel-li spolek účelově vázané plnění z veřejného rozpočtu a dochází k likvidaci spolku, pak likvidátor naloží s příslušnou částí likvidačního zůstatku podle rozhodnutí příslušného orgánu. Ohledně těchto prostředků se nepoužije určení zůstatku podle stanov.
- Pokud zanikne spolek, který založil pobočný spolek a tento se stal naším příjemcem, zaniká s hlavním spolkem i pobočný spolek

¹ V NOZ se úpravě spolků věnuje celkem 184 paragrafů. Jedná se o obecnou úpravu právnických osob § 118 až 209 (část první, hlava II, díl 3, oddíl 1), dále úpravu korporací, kam spolky patří, v § 210 až 2013 (oddíl 2 pododdíl 1) a konečně i samotná úprava spolků v § 214 až 302 (oddíl 1 pododdíl 2).

² Dle § 3051 zájmové sdružení právnických osob má taktéž právo změnit svoji právní formu na spolek podle občanského zákoníku. V obdobném duchu je koncipován i § 3052, dle kterého právnické osoby založené podle zákona č. 42/1980 Sb., o hospodářských stycích se zahraničím se i nadále řídí dosavadními právními předpisy. To platí i o právnických osobách vzniklých jako sdružení podle § 636 zákona č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku. Avšak i tyto právnické osoby mají právo změnit svoji právní formu na spolek.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Nová právní úprava (spolků) je tedy mnohem rozsáhlejší a komplexnější, než je stávající úprava občanských sdružení. Dopodrobna řeší zejména vnitřní dění spolku, ale i jednání navenek. Řeší vše od založení a vzniku spolku, přes členství, orgány, jednání, hospodaření, pobočné spolky (obdoba organizační složky), přeměny spolků až po zrušení a zánik spolku. Na jedné straně by nová úprava měla zavést určitý řád do spolkového života a zamezit zneužívání neobvyklé u občanských sdružení, na druhou stranu je tato komplexní úprava do určité míry omezením svobody sdružování, založení spolku bude složitější a také úprava spolků obsahuje velké množství dispozitivních norem, takže např. spolek, který se stane naším příjemcem, může být za pár měsíců po vydání rozhodnutí zcela novým subjektem (formálně půjde stále o jednu osobu, fakticky však půjde o zcela jinou entitu).

2. Dopad NOZ na ESF projekty

Dopad NOZ na ESF projekty bychom rozdělili do dvou rovin. Jednak bude mít nová úprava vliv na stávající projekty občanských sdružení, jež budou podpořeny, resp. jejichž realizace bude pokračovat v roce 2014 či v roce 2015, jednak se bude dotýkat i nových projektů podpořených v novém programovém období.

2.1. Dopad na stávající projekty (podpořené před účinností nového zákona)

Stávající občanská sdružení mohou **nadále existovat ve své původní podobě** nebo se **transformovat na ústav nebo sociální družstvo**, viz přechodná ustanovení NOZ v § 3045 odst. 1:

„Sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se považují za spolky podle tohoto zákona. Sdružení má právo změnit svoji právní formu na ústav nebo sociální družstvo podle jiného zákona.“

Obdobně platí, že organizační jednotky sdružení jsou dočasně po dobu tří let považovány za pobočné spolky (pak je nutno podat návrh na zápis pobočného spolku, jinak organizační jednotka zanikne se skončením této tříleté lhůty).

Pokud sdružení nezvolí transformaci, pak nedochází ke změně příjemce dotace. Sdružení/spolek má pouze povinnost **do dvou let od nabytí účinnosti NOZ změnit své jméno**, pokud odporuje název sdružení požadavkům NOZ, ledaže by byly pro zachování původního názvu důležité důvody, a dále platí, že statut sdružení v částech, které odporují donucujícím ustanovením tohoto zákona, pozbývají závaznosti dnem nabytí jeho účinnosti.

Pokud se rozhodne sdružení transformovat na jinou právní formu, pak bude mít 3 možnosti – může se stát:

- ústavem** (nový třetí typ právnické osoby podle NOZ vedle korporací a fundací = nadací a nadačních fondů), nebo
- sociálním družstvem** podle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.
- obecně prospěšnou společností** podle zákona č. 68/2013, o změně právní formy občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost a o změně zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona lze přeměnit občanské sdružení na obecně prospěšnou společnost do konce roku 2013. Jedná se o řešení situace, kdy vykonávají občanská sdružení činnosti, které jim nepřísluší (působí navenek nikoli pouze ve prospěch svých členů), které náleží do sféry působnosti obecně prospěšných společností.

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

V prvních dvou výše uvedených případech (změna na ústav nebo na sociální družstvo) **dochází ke změně příjemce.**

Ačkoli **rozpočtová pravidla neobsahují výslovnou úpravu takové změny** (řeší pouze přeměny obchodních společností a družstev podle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách společností, obdobně řeší navíc ještě i přeměnu školských právnických osob), tak **MFTK změnu osoby příjemce přeměnou předpovídá.** Viz kap. 3.12.2 MFTK – „*změna právní formy příjemce dotace, kdy ostatní údaje zůstanou nezměněny*“. Podle MFTK platí:

„V případě změny právní formy anebo změny příjemce ze zákona vezme poskytovatel změnu na základě písemného oznámení příjemce dotace na vědomí, avšak nemění samotné rozhodnutí (tzn., není vydáváno rozhodnutí o změně).“

V případě přeměny na obecně prospěšnou společnost zákon č. 68/2013 Sb. v ustanovení § 1 odst. 2 výslovně uvádí:

„Při změně právní formy se sdružení, jehož právní forma se mění, neruší ani nezaniká, pouze se mění jeho právní poměry.“

I v tomto případě by měl v souladu s MFTK příjemce písemně oznámit poskytovateli uskutečnění přeměny a poskytovatel pouze bere přeměnu na vědomí.

2.2. Dopad na výzvy vyhlášené v současném programovém období v letech 2014 a 2015 a v novém programovém období

Výzvy vyhlášené od roku 2014 budou muset být samozřejmě zaměřeny na nové typy příjemců.

- **Netransformovaná občanská sdružení budou ze zákona považována za spolky,** takže nevznikne problém s jejich podporou u **výzev zaměřených obecně na spolky.**
- Dalšími možnými žadateli budou **nadace a nadační fondy** (právní úprava již podle NOZ).
- Novým typem subjektu, který přichází v úvahu jako žadatel, pak bude **ústav** (určitá kombinace korporace a fundací v oblasti zajišťování veřejného zájmu).
- *Pozn.: Specifická situace bude existovat např. v případě zájmových sdružení právnických osob či obecně prospěšných společností, které se budou i nadále řídit původními předpisy (starý OZ, resp. zákon o o.p.s.), i když se také mohou transformovat na spolky, ústavy, nadace nebo nadační fondy. U odborů a svazů zaměstnavatelů pak platí NOZ, ale pouze přiměřeně, jen v tom rozsahu, v jakém to neodporuje jejich povaze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů podle mezinárodních smluv.*

3. Rizika:

NOZ stanovuje pravidla pro fúze, resp. rozdělení spolků. Rozpočtová pravidla v § 14a až 14d (a MFTK) však v současnosti umožňují pouze provést fúze či rozdělení obchodních společností, družstev či právnických osob, aniž by muselo dojít ke zrušení projektu. Možná je pouze změna právní formy, viz výše.

V tomto ohledu bude třeba provést novelu rozpočtových pravidel a úpravu MFTK, což je ale v gesci MF ČR.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

4. Technická stránka administrace projektů v souvislosti s transformací:

Příjemcům je právním aktem stanovena v části II tzv. oznamovací povinnost. Podle tohoto ustanovení právního aktu jsou příjemci povinni oznámit svou transformaci jako tzv. nepodstatnou změnu projektu v nejbližší monitorovací zprávě.

Je nezbytné, aby IS Monit7+ obsahoval aktuální data. V procesu schvalování monitorovací zprávy nelze validovat neaktuální informace o příjemci. Pokud příjemce projde v době od podání monitorovací zprávy do okamžiku jejího schválení transformací na jinou právnickou osobu (viz výše), bude mu monitorovací zpráva vrácena k přepracování, přičemž bude vyzván, aby si načetl aktuální data přes informační systém ekonomických subjektů (v současnosti ARES). Bez této úpravy nebude možné schválit monitorovací zprávu.

Právní akt o poskytnutí podpory nebude v souvislosti s transformací příjemce měněn (viz bod 2.1), informace k transformaci budou součástí příloh projektu.